

Keskiolutkahviloiden liiketoiminnasta 1978

Keskiolutkahviloiden liiketoiminnasta tehtiin Alkon toimesta vuoden 1979 alussa yleisluonteinen tiedustelu, joka koski vuotta 1978. Keskioluen anniskelulupia oli vuoden 1978 päättyessä voimassa 2 790. Tiedustelulomakkeita palautettiin 1 905, joten vastausprosentiksi muodostui 70.

Aineiston lopullisesta käsittelystä jätettiin pois ne kahvilat, jotka olivat olleet toiminnassa vain osan vuotta, ja myös kaikki ne, joiden tiedot olivat joiltakin osin puutteellisia. Lopulliseen käsittelyyn jäi siten 1 450 lomaketta, mikä vastaa 52 %:a lupien kokonaismäärästä.

Kun oli oletettavissa, että tarkkoja tietoja ei ole kaikilta osin saatavissa, vastaajia pyydettiin ilmoittamaan, perustuvatko tiedot kirjanpitoon vai arvioon. Osittaisen arvionvaraisuuden ja ennakoitua matalamman palautusprosentin takia on saatuihin tuloksiin syytä suhtautua varauksin.

Tarjoilutapa

Tiedustelun avulla saatu aineisto on ryhmitetty keskioluen tarjoilutavan mukaan neljään ryhmään (taulukko 1); samaa jaottelua käytetään kaikissa taulukoissa.

Taulukon 1 jakauman perusteella voidaan arvioida, että vain vajaa kymmenesosa keskioluesta tarjoillaan pöytään.

Kokonaismyynti vuonna 1978

Tiedustelulla pyrittiin saamaan selville nimenomaan anniskelutoimintaan (kahvilatoimintaan) liittyvä myynti ilman majoitusyms. myyntiä. Myyntitietojen yhteydessä kysyttiin, perustuvatko tiedot kirjanpitoon vai arvioon (esim. sellaisessa tapauksessa, et-

tä kahvilatoimintaa harjoitetaan jonkin muun toiminnan yhteydessä). Taulukossa 2 on esitetty keskiolutkahviloiden myyntitietojen jakauma tarjoilutavan mukaan ryhmitettynä ja taulukossa 3 keskimääräinen myynti ko. ryhmittelyn mukaan.

Keskimääräinen myynti kahvilaa kohden oli 396 000 markkaa. Runsaat 70 % kahvilloista ilmoitti tietojen perustuvan kirjanpitoon ja niissä keskimääräinen myynti oli 448 000 markkaa. Niissä paikoissa, joissa tiedot perustuivat arvioon, keskimääräinen myynti jäi 247 000 markkaan.

Käsittelyyn otetuissa lomakkeissa ilmoitettu kokonaismyynti oli 574,4 milj. markkaa. Tämän perusteella voidaan arvioida kaikkien keskiolutkahviloiden kokonaismyyntin olleen vuonna 1978 lähes miljardi markkaa.

Keskioluen myynti vuonna 1978

Keskioluen myynnin osuus pyydettiin ilmoittamaan prosentteina kokonaismyyntistä. Samalla tiedusteltiin, perustuvatko tiedot myynnin jaotteluun vai arvioon.

Taulukossa 4 on esitetty prosenttitietojen jakauma tarjoilutavan mukaan ryhmitettynä, taulukossa 5 keskioluen myynnin osuus prosentteina kokonaismyyntistä ja taulukossa 6 keskioluen myynti keskimäärin keskiolutkahvilaa kohden. Kun taulukon 3 myyntitiedot perustuivat 1 033 kahvilassa kirjanpitoon ja keskioluen osuus taulukon 4 mukaan vain 530 kahvilassa myynnin jaotteluun, on taulukossa 5 esitetty keskiarvot ainoastaan tarjoilutavan mukaan ryhmitettynä.

Keskioluen osuus on pienin pöytäntarjoilupaikeissa, suurin

Taulukko 1. Keskiolutkahviloiden jakauma tarjoilutavan mukaan

	määrä	osuus-%
1. Yksinomaan pöytäntarjoilu	60	4,1
2. Pääasiassa pöytäntarjoilu	29	2,0
3. Yksinomaan itsepalvelu	1 160	80,0
4. Pääasiassa itsepalvelu	201	13,9
Yhteensä	1 450	100,0

Taulukko 2. Keskiolutkahviloiden jakauma myyntitietojen saantitavan mukaan

	1	2	3	4	yht.
Kirjanpito	45	23	855	150	1 073
Arvio	15	6	305	51	377
Yhteensä	60	29	1 160	201	1 450

Taulukko 3. Kokonaismyynti vuonna 1978 keskimäärin keskiolutkahvilaa kohden, tuhansina markkoina

	1	2	3	4	yht.
Kirjanpito	438	469	443	481	448
Arvio	354	140	248	227	247
Keskimäärin	417	401	391	417	396
					255

pelkästään itsepalvelua käyttävissä kahviloissa. Ilmoitettujen prosenttiosuuksien keskiarvo on 23,8 %. Yli 50 % keskioluen osuus oli 257 kahvilassa; osuus ylitti 70 % 87 kahvilassa ja oli niistä yhdeksässä yli 90 %. Tämän perusteella voidaan arvioida, että keskioluen osuus on koko keskioluen anniskeluverkostoa ajatellen ollut yli 50 % runsaassa 500 kahvilassa.

Keskioluen myynti kahvilaa kohden oli keskimäärin 94 000 markkaa. Runsas kolmannes kahviloista ilmoitti tietojen perustuvan myynnin jaotteluun ja niissä keskimääräinen myynti oli 114 000 markkaa. Niissä paikoissa, joissa keskioluen myynnin osuus on arvioitu, keskimääräiseksi myynteiksi on saatu 83 000 markkaa.

Käsiteltyjen lomakkeiden mukainen keskioluen myynti oli 136,7 milj. markkaa. Tämä vastaa noin 263 milj. markan myyntiä koko verkostoa ajatellen. Arvioidun keskimääräisen anniskeluhinnan huomioon ottaen saatu tulos selittää noin 90 % keskioluen anniskelusta, joka vuonna 1978 oli 36,9 milj. litraa.

Henkilökunta vuonna 1978

Täysiaikaisen henkilökunnan määrä — omistaja ja perheenjäsenet mukaan luettuina — oli keskimäärin 4,5 henkilöä kahvilaa kohden. Pöytäantarjoilussa henkilömäärä oli 6—7 ja itsepalvelussa 4—5 henkilöä kahvilaa kohden, joten pöytäantarjoilu näytti lisäävän henkilökuntaa kahdella henkilöllä kahvilaa kohden. Kun pöytäantarjoilupaikoissa oluen osuus myynnistä oli keskimääräistä matalampi, lienee henkilökuntaeron syynä todennäköisesti ruoan myynnin aiheuttama henkilökuntatarve.

Tiedustelun perusteella voidaan päätellä, että keskiolutkahviloiden koko henkilömäärä oli runsaat 12 000 henkeä, joista osa oli kausityössä.

Yhteenvedo

Tiedustelun avulla saatiin ensimmäisen kerran järjestelmällisesti

Taulukko 4. Keskiolutkahviloiden jakauma keskioluen osuustietojen saantitavan mukaan

	1	2	3	4	yht.
Myynnin jaottelu	21	11	430	68	530
Arvio	39	18	730	133	920
Yhteensä	60	29	1 160	201	1 450

Taulukko 5. Keskioluen myynnin osuus prosentteina kokonaisymyynnistä

	1	2	3	4	yht.
Keskimäärin	10,9	12,1	25,2	21,6	23,8

Taulukko 6. Keskioluen myynti vuonna 1978 keskimäärin keskiolutkahvilaa kohden, tuhansina markkoina

	1	2	3	4	yht.
Myynnin jaottelu	34	52	118	120	114
Arvio	51	46	87	74	83
Keskimäärin	45	48	99	90	94

Taulukko 7. Henkilökunta vuonna 1978 ja henkilökunnan määrä keskimäärin kahvilaa kohden

	1	2	3	4	yht.
Henkilökunta	381	210	4 887	1 069	6 547
Määrä/kahvila	6,4	7,2	4,2	5,3	4,5

kerättyä tietoa keskiolutkahviloiden liiketoiminnasta. Vastausprosentti (70) jäi kuitenkin ennakoitua matalammaksi. Tämän ja tietojen osittaisen arvionvaraisuuden takia on tuloksiin syytä suhtautua varauksin.

Keskioluen anniskelu hoidettiin vuonna 1978 noin 94 %:ssa kahviloista yksinomaan tai pääasiassa itsepalveluna.

Kolme neljästä kahvilasta ilmoitti myyntitietojen perustuvan kirjanpitoon ja yksi neljästä arvioon; vain yksi kolmesta oli suorittanut jaottelua keskioluen ja

muun myynnin kesken.

Kokonaisymyynti oli keskimäärin 396 000 mk ja keskioluen myynti keskimäärin 94 000 mk kahvilaa kohden eli 23,8 % kokonaisymyynnistä. Keskiolutlain alaisten anniskelupaikkojen kokonaisymyynti oli vuonna 1978 arviolta lähes miljardi markkaa.

Keskiolutkahviloissa oli henkilökuntaa keskimäärin 4,5 henkeä kahvilaa kohden, joten henkilökunnan kokonaismäärä koko verkostossa oli runsaat 12 000 henkeä.

Tauno A. Tuominen